

K r o o n i k a

2001. aasta keelesündmusi

17.01 Tallinnas peeti ajakirjanike liidu keeleteoimkonna koosolek, kus analüüsiti ajakirja Oma Keel esimest numbrit. Esinesid Nõmme gümnaasiumi eesti keele õpetaja Ele Kriisa ja Oma Keele toimetaja Maire Raadik.

12.–14.03 Tallinnas toimus pedagoogikaülikooli korraldusel rahvusvaheline keelte arengu konverents „Eesti keel Euroopas”, mis oli pühendatud Euroopa keelteaastale ja K. J. Petersoni 200. sünniaastapäevale. Ettekandeid: Lumme Erilt „Tähendus kui teooria”, Suliko Liiv „Inglise laensõnad eesti ajakirjanduses”, Reet Kasik „Ühest uuest verbitüübist eesti morfoloogias”, Silvi Vare „Eesti üldkeele ja oskuskeele vahekorraast”, Mati Hint „Eesti ortograafia (silbi)fonoloogiline põhi”, Karl Pajusalu „Muutuvast ja muutumatust eesti keele häälduses”, Inno Salasoo „Eesti keel väliseestlase silma läbi”, Einar Meister, Haldur Õim „Eesti keeletehnoloogia – kus me praegu oleme?”, Gaël Harry Dias, Heiki-Jaan Kaalep „Mitmesõnaliste üksuste automaatne leidmine: eesti fraasiverbid”, Meelis Mihkla „Eesti keele tekst-kõne sünteesi kvaliteedi hindamine ja tekst-kõne süsteemi arenguperspektiivid”, Mart Rannut „Mõningaid keele ühiskondlikke arenguid”, Ina Druviete, Janis Valdmanis „Keeleseadused kui „vaba turg”: Balti riikide näide”, Peep Nemvalts „Kas Eesti vajab eestikeelset kõrgharidust?”, Mihkel Maran „Eesti keele õpetamisest Moskva Eesti Seltsi juures”, Tõnu Karma „Kas K. J. Peterson oskas läti keelt?”, Kristiina Ross „K. J. Peterson ja eesti keeleteadus”, Urmas Sutrop „Eesti lõhnasõnade areng. Lõhnad K. J. Petersoni luules”, Birute Klaas „Eesti juurtega kakskeelsete perekondade keele-eelistustest”. Stendiettekan-

Peep Nemvalts „Aitab komputerdamisest. Väänduv ja paisuv struktuur: Tühisõnu ja tekstivahtu”, Ene Vainik „K. J. Peterson ja tema eesti keel”.

13.05 Emadepäeval anti Väike-Maarjas eesti keele instituudi vanemteadurile Ülle Viksile ja Tartu ülikooli emeriitprofessorile Eduard Väärile üle 2001. a F. J. Wiedemanni keeleauhind.

19.05 Peterburi ülikooli filoloogiateaduskonna ruumes peeti keelepäev, mille korraldasid Emakeele Selts, Eesti haridusministeerium ja Peterburi Eesti Kultuuriselts. Ettekanded: Mati Erelt „Emakeele Selts ja teised keeleasutused”, Tiiu Erelt „Kirjakeelest ja selle arendamisest”, Jüri Valge „Eesti keelepoliitikast”, Eevi Ross „Eesti murretest ja murdeuurimisest”, Jaan Maldre „Eestlased Peterburis”, Jüri Viikberg „Peterburi ja eesti keeleteadus”.

23.05 Tallinna Teadlaste Maja ja Emakeele Seltsi ühisprojekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” raames peeti Tallinnas esimene diskussioon „Eesti keel tehnikateaduste keelena ja tehnikateaduste levitamise teistes keeltes”. Projekti toetavad Avatud Eesti Fond ja Euroopa Liidu infosekretariaat, diskussioonid on ettevalmistuseks 25.04.2002 korraldatavale konverentsile „Eesti keel teaduskeelena ja Euroopa Liit”.

30.05.–01.06 Tartu ülikooli Kääriku spordibaasis peeti soome-eesti kontrastiivseminar. Ettekanded: Seppo Suhonen „Kuidas määratleda lõunaeesti keelelist staatust”, Riho Grünthal „Vormihomonüümia ja muutuv keel”, Ellen Niit „Eesti keele võrgukursus Turu ülikoolis”, Hannu Remes „Omadussõnade tuletustüübid eesti ja soome keeles”, Ulla Palomäki „Madaldunud diftongid soome ja eesti keeles”, Helle Metslang „Soome „myös” ja eesti „ka””, Mati Erelt, Matti Punttila „Vandumisest eesti ja soome moodi”, Birute Klaas „Eestikeelsete vandesõnade roppuse tajumine eestlaste ja venelaste seas”, Tiit Hennoste „Eesti ja soome suulise kõne võrdlemisest”, Mart Velsker „„y” eesti kirjanduses”, Leena Huima „Piibli kõnekujundid Eesti ja Soome parlamendi protokollides 1995–2001”, Heli Laanekask „Keeled Koidula kirjades: koodivahetuse grammatikast”, Triinu Palo „Eesti ja soome mitmussõnadest”. Lisaks jagasid infot Renate Pajusalu uue eesti keele õpiku kohta, Aino Laagus eesti keele õppe lõpetamise kohta Lundis,

Margit Kuusk soome keele õppe kohta Tartu ülikoolis ning Jüri Valge eesti keele välisõppe kohta.

15.-16.06 Tartu ülikoolis peeti konverents „Teoreetiline keeleteadus Eestis”. Ettekanded: Haldur Õim „Teoreetilisest keeleteadusest ja Eestist”, Martin Ehala „Generatiivse grammatika uuematest suundadest”, Karl Pajusalu „VARBRUL-analüüsides ja optimaalsusteooriast”, Lumme Erilt „Semantikakomponent grammatikateooriates”, Margit Langemets „Generatiivne leksikon”, Peep Nemvalts „Keeleteaduse teaduskeelest. Teooriad, meetodid, terminid”, Tiit-Rein Viitso „Keelegraafiast ja murretest teoreetilisest perspektiivis”, Ago Künnap „Divergentsiteooria ja konvergensiteooria praegune jõukatsumine”, Mart Rannut „Keelte divergentsist Paabeli torni varjus”, Anna Verschik „Koodivahetus ja Eesti keeleteadus”, Mati Ereht „Hierarhiad keeletüpoloogias”, Helle Metslang „Grammatikalisatsiooniteooriast ja Eesti keeleteadusest”, Irina Külmoja „Funktsionaalsest grammatikast”, Krista Kerge „Funktsionalistlik keeleteooria ning rakenduslingvistilised arusaamad Eestis”, Silvi Tenjes „Kus keel ja käsi kokku saavad”, Ilona Tragel „Kognitiivsest lingvistikast Eestis”, Urmas Sutrop „Teooria(te) osast rahvuskeelte instituutide töös”, Tiit Hennoste „Suulise kõne uurimise mõju keele grammatilisele analüüsile”, Renate Pajusalu „Kõnetnograafiast”, Reet Kasik „Lingvistiline tekstianalüüs”, Krista Vogelberg „Viisakusteooriate uuemate arengute teoreetiline ja empiiriline analüüs”, Piibi-Kai Kivik „Tähenduse konstrueerimine vestluses: kavatus (*intention*), pragmaatiline ja semantiline tähendus”, Leelo Keevallik „Grammatika suhtluses”.

20.06 Projekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” raames peeti Tallinnas diskussioon „Eesti keel arstiteaduse keelena praegu ja edaspidi”.

27.06 Tartus peeti Emakeele Seltsi 34. J. V. Veski päev „Eesti keelepoliitikast”. Ettekanded: Ilmar Tomusk „Keeleseaduse täitmise järelevalve valupunkte”, Silvi Vare „Keeleõppepoliitikast ja eesti keele õppimisest teise keelena”, Eduard Väari „Kui keelemees J. V. Veski elaks meie ajal”, Mihhail Stalnuhhin „Eesti keele areng lähitulevikus: kiire muutumine või mutatsioon?”, Jüri Valge „Avalikkus emakeelest: 2001 ja 1911”.

7.–11.09 Krimmis Bahtšisarai rajoonis Beregove külas toimusid II eesti suvepäevad, kus osalesid ka Euroopa keelteasta Eesti komitee liikmed. Sinna- ja tagasiteel peeti kaks rongiseminari: „Eesti keele arendamise strateegiast” ja „Eesti keele välisõpe: tähtsus ja perspektiivid”.

19.09 Projekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” raames peeti Tallinnas diskussioon „Eesti keele kui teaduskeele hetkeseis loodusteadustes. Kuidas edasi?”.

29.10 Rootsis Uppsala ülikoolis peeti sümposium „100 aastat akadeemilist eesti keele õpet Uppsala ülikoolis”. Ettekanded: Jüri Valge „Eesti keele arendamise strateegia struktuurist ja eesmärkidest”, Mart Rannut ja Silvi Vare „Eesti keeleõiguskeskkond ja keeleõppekorraldus”, Helle Metslang „Eesti keel eri eluvaldkondades Eestis”, Mati Erelt „„Estonian language” – ülevaade mitte-eestlastele”, Tiit-Rein Viitso „Eesti keele päritolust”, Jüri Viikberg „Kaukaasiast Jaapani mereni. Eesti ümberasujate kontaktid kohalike keeltega”, Birute Klaas „Uus õpikeskkond ja eesti keel (võõrkeelena) kõrgkoolides”, Irina Külmoja „Vene diasporaa keelest Eestis”, Raimo Raag „100 aastat eesti keele akadeemilist õpet Uppsala ülikoolis”.

31.10 Projekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” raames peeti Tallinnas diskussioon „Kuidas toetab infotehnoloogia eesti keelt teaduskeelena?”.

15.–17.11 Pühajärvel peeti konverents „Väikeste keelte kontaktid”. Ettekandeid: Mauno Koski „Läänemeresoome maailmapilte”, Petar Kehayov „Eesti keel ja makedoonia keel: arenguloolisi paralleele”, Ulla Palomäki „Madaldunud diftongid soome ja eesti keeles”, Vilja Oja „Millistele kontaktidele viitab spetsiaalse kasutusega värvisõnavara”, Peeter Pomozi „Võru ja ungari keele vokaalharmoonia ühisjooni – juhus või ajalooline taust”, Mati Erelt „Kas eesti keeles on olemas jussiiv?!”, Erika Krautmane „Kaudsuse väljendamine liivi keeles”, Ellen Niit „Kaudsuse teatamislaadist läänepoolsetes eesti murretes”, Helle Metslang, Karl Pajusalu „Kuuldu olevik. Evidentsiaalsus ja ajasuhted lõunaeesti murretes”, Sulev Iva „Kaudsuse väljendamine võru keeles”, Petar Kehayov „Grammatilise evidentsiaali tüpoloogია eesti ja bulgaaria keeles”, Mati Hint „Kas Võru kirjakeele muutused matkivad eesti keele muutusi?”, Triin Iva „Eesti ütiskeele mõotusõq võro

keeleh”, Nele Reimann „Ütist ja esiqsugumast võrokiilse ni tõisi lähembide väikeisi kiili koolioppusõ man”. Stendiettekaned: Liina Lindström „Eesti murrete korpus”, Külli Eichenbaum, Kadri Koreinik „Keel ja põlisus”.

19.-20.11 Tartus peeti konverents „Emakeel ja teised keeled”. Ettekandeid: Tiina Kikerpill, Raili Pool „Soome-ugri üliõpilaste eesti keele suhtlusstrateegiad”, Sirje Rammo, Julia Pill „Vene ja eesti keele verbireksiooni vastastikused mõjutused”, Marjo Mela „Läti koolilaste interferentsist eesti keele õppimisel”, Kristiina Praakli „Koodivahetus ja laenamine – Tampere eestlaste keelest”, Elle Sõrmus „Eesti keele kui võõr-/teise keele grammatika õpetamisest”, Elle Vaimann „Milline viga on eesti keeles viga?”, Mart Rannut „Eesti keele kui teise keele õppemallid ja nende areng viimase tosina aasta jooksul”, Ago Künnap „Kas uued sõnad ohustavad eesti keele tulevikku?”, Maarika Teral „Taanikeelse keskkonna mõju taanieestlaste keelele”, Péter Pomozi „Eesti keele arenemisvõimalused erinevais mitmekeelseis keskkondades”, Mihkel Maran „Eesti keele õpetamine Moskvast”, Ene Peterson „Eesti keele kui teise keele õpetamine Ida-Virumaal: probleemid ja lahendused”, Szilard Tóth „Välisõppejõudude eesti keele oskusest”, Tiiu Salasoo „Algsete eesti- ja ingliskeelsete verbivormide kasutamine kakskeelse lapse poolt”, Ülle Rannut „Multikultuurilistest aspektidest eesti keele kui teise keele õpetamisel”, Valentina Štšadneva, Vello Vellearu „Nimisõnafraaside sõnajärjest vene ja eesti keeles”, Juri Kudrjajtsev „Eesti ja vene vokalismi (diftongid) kõrvutus”, Ljudmilla Dulitsenko „Negatiivse tähendusega antropolekseemid vene ja eesti traditsioonilise kultuuri peeglis”.

28.11 Projekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” raames peeti Tallinnas diskussioon „Mis keeles kirjutavad praegu ja edaspidi Eesti humanitaarteadlased oma uurimistulemustest?”. 06.02.2002 peetakse sarja viimane diskussioon „Eesti keel teaduskeelena meie põllumajandusteadustes; on seda üldse vaja?”.

12.12 Rahvusraamatukogus peeti 9. õiguskeelepäev, mille üldteemaks oli seaduskeele hoole Saksamaal, Soomes ja Eestis. Esinesid Els Oksaar Hamburgi ülikoolist, Jussi Kallio Soome Kodumaa Keelte Uurimiskeskusest ja Raigo Sõlg Eesti justiitsministeeriumist.

2001. a kaitstud eesti keele magistri- ja bakalaureusetööd

Tartu ülikooli magistrیتööd

Meelis Mihkla „Eesti keele tekst-kõne süntees”, Ingrid Nikopensius „Võõrkeelte osaoskuste õpetamine ja arendamine interaktiivse info-tehnoloogia võimalusi kasutades”, Kristina Pai „Translatiivne ja essiivne predikatiivadverbiaal eesti kirjakeeles”, Külli Prillop „Georg Mülleri jutluste verbivormistik”, Reet Pärss „Kohtla-Järve, Jõhvi ja Sillamäe vene õppekeelega koolide riigikeeleõpetajate eesti keele oskusest”, Evar Saar „Räpina ja Vastseliina kohanimed. Sünkrooniline ülevaade ja andmebaas”, Ene Vainik „Eestlaste emotsioonisõnavara”.

Tartu ülikooli bakalaureusetööd

Inge Annom „Ferdinand Johann Wiedemanni „Versuch ueber den werroehstnischen Dialekt” tõlge eesti keelde ja kommentaarid”, Margit Herbst „Võõrsõnad ja võõrad sõnad gümnaasiumi õppekomplektis „Eesti keele struktuur””, Sulev Iva „Võru-eesti sõnaraamat”, Airi Jansons „Partikkel *siis* eesti suulises kõnes: üldiseloomustus ja funktsioonid”, Tiina Kapper „Tavakooli 5. klassi õpilaste lugemisoskuse tasemeuuring”, Maarika Keldt „Verbirektsioonid Joachim Rossihniuse kirikuraamatus (1632)”, Evelin Kivilo „Isikuid laiendavad partitsiip-täiendid ajalehtedes”, Kersti Kõrgvee „Lapse sõnavara areng vanuses 1,8–2,1”, Kadri Kõpp „Interrogatiiv-relatiivpronoomenid eesti vanemas kirjakeeles”, Merilin Nurme „SL Õhtulehe uudissõnavara”, Kathy Pauk „Võõrsõnad ajalehekeeles”, Monika Puutsa „Eesti ajaleheuudiste keelest ja tekstiehitusest”, Sirle Savila „Somaatilise algusosisega võrdlused eesti ja kõrvutavalt soome keeles”, Ene Vadi „Reklaamide väärtusdiskursused”, Mare Viks „Suulise kõne erijooni spordireportaapide keeles”, Karin Veske „Koloratiivtarindid tänapäeva eesti keeles”, Taimi Vill „Viga eesti keeles eesti kooli õpilaste hinnangul”, Reelika Võsa „Sugupool ja keel Eesti seltskonnaajakirjanduses aastal 2000”, Ellen Võõbus „Soome denominaalsete verbituletiste tõlkimine eesti keelde”.

Tallinna pedagoogikaülikooli magistritööd

Kaja Toikka „Kirderannikumurde idaosa murde- ja keelekontaktid” (2000), Sigrid Salla „Interneti meelelahutusliku jututoa kui võrgusuhtlusvormi erijooni Virtual City jututoa näitel” (2001).

Tallinna pedagoogikaülikooli bakalaureusetööd

Aire Kalamees „K. A. Hermann kalendrinimed”, Kristi Kallaste „Võõrsõnade kasutamisest nüüdisajakirjanduses Eesti Ekspressi näitel”, Ljubov Lobõševa „Muutused eesti ortograafiareeglites viimastel kümnenditel ja nende omaksvõtmine keelekasutajaskonnas TPÜ üliõpilaste näitel”, Kristin Lõoke „E. A. Poe’ novelli „Ovaalne portree” eestikeelsete tõlgete võrdlus: omadussõnad”, Külli Marga „Eesti keele sõnajärje muutused 20. sajandil”, Marje Mets „Sotsiaalreklaam: olemus, sõnaliigid, tekst”, Margit Raik „Võõrsõnad põhikooli emakeele- ja kirjandusõpikutes”, Kristjan Rääk „Poliitiliste programmide keelest”, Styna Õunapuu „Aastatel 1974–1983 sündinud laste eesnimed ja nime valiku põhjendused”.

NB! Oma Keele toimetus ootab aadressil es@eki.ee teateid koolide korraldatud keelepäevade kohta (toimumise aeg ja koht, esinejad ja teemad), et neid ka oma kroonikarubriigis kajastada.